

CRNA GORA

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

TEL: +382 (0)20 406 700

FAX: +382 (0)20 406 702

E-MAIL: ekip@ekip.me

www.ekip.me

Broj: 0402-4871/6

Podgorica, 14.10.2019. godine

Na osnovu člana 11 stav 1 tačka 16, člana 14 stav 1 tačka 6, čl. 92, 93, 94, i 95 Zakona o elektronskim komunikacijama („Sl. list CG“, br. 40/13, 56/13 i 2/17), Pravilnika o metodologiji obračuna neto troška pružanja usluga Univerzalnog servisa („Sl. list CG“ broj 12/14), člana 18 stav 1 i člana 112 Zakona o upravnom postupku („Sl. list CG“, br. 56/14, 20/15, 040/16 i 037/17), čl. 3 i 8 Zakona o kontroli državne pomoći („Sl. list CG“, br. 12/18) i člana 6 Uredbe o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći („Sl. list CG“, br. 027/10, 034/11 i 016/14) u predmetu određivanja naknade neto troška i visine doprinosa prema odabranom operatoru Univerzalnog servisa Crnogorski Telekom A.D. Podgorica, Savjet Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost na sjednici održanoj dana 10.10.2019. godine donio je

RJEŠENJE

1. Odobrava se Crnogorskom Telekomu A.D. Podgorica naknada za pokriće neto troška za pružanje usluge Univerzalnog servisa za pristup javnoj elektronskoj komunikacionoj mreži i javno dostupnim elektronskim komunikacionim uslugama na fiksnoj lokaciji uz posebne mjere i povoljnosti za lica sa invaliditetom i socijalno ugrožena lica za poslovnu 2018. godinu, u iznosu od **253.189,97 €**.
2. Visina doprinosa za pokriće neto troška Univerzalnog servisa za pružanje usluge Univerzalnog servisa za pristup javnoj elektronskoj komunikacionoj mreži i javno dostupnim elektronskim komunikacionim uslugama na fiksnoj lokaciji uz posebne mjere i povoljnosti za lica sa invaliditetom i socijalno ugrožena lica iz tačke 1 ovog rješenja, u iznosu od **253.189,97 €**, po pojedinim obveznicima plaćanja naknade neto troška iznosi:

▪ Crnogorski Telekom A.D. Podgorica	.....	90.458,59 €
▪ Telenor d.o.o. Podgorica	.....	67.302,02 €
▪ Mtel d.o.o. Podgorica	.....	80.103,02 €
▪ Telemach d.o.o. Podgorica	.....	15.326,34 €
3. Obveznici naknade neto troška Telenor d.o.o. Podgorica, Mtel d.o.o. Podgorica i Telemach d.o.o. Podgorica su dužni da uplate određene im iznose iz tačke 2 ovog Rješenja, neposredno Crnogorskom Telekomu A.D., na žiro račun broj 510-103-22 koji se vodi kod Crnogorske Komercijalne Banke A.D. Podgorica, u roku od 15 dana od dana prijema Rješenja.
4. Operatori Telenor d.o.o. Podgorica, Mtel d.o.o. Podgorica i Telemach d.o.o. Podgorica, koji su

obveznici naknade neto troška pružanja Univerzalnog servisa iz tačke 3 ovog rješenja dužni su da Agenciji dostave dokaz o izvršenoj uplati sredstava iz tačke 3 u roku tri dana od dana uplate.

5. Crnogorski Telekom A.D. Podgorica dužan je da bez naknade omogući ostalim operatorima korišćenje elektronske komunikacione infrastrukture koja je izgrađena za potrebe Univerzalnog servisa.
6. Ovo Rješenje je izvršno u upravnom postupku.

Obrazloženje

Savjet Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost je Rješenjem broj: 0402-3993/15 od 10.09.2015. godine, odredio Crnogorski Telekom A.D. Podgorica za operatora Univerzalnog servisa za pružanje usluge pristupa javnoj elektronskoj komunikacionoj mreži i javno dostupnim elektronskim komunikacionim uslugama na fiksnoj lokaciji, čime se omogućava govorna komunikacija i brzina prenosa podataka koja omogućava funkcionalni pristup internetu i omogućavanje posebnih mjera i povoljnosti za lica sa invaliditetom, uključujući i pristup hitnim službama koje daju jednake mogućnosti za pristup javno dostupnim telefonskim uslugama koje imaju i drugi krajnji korisnici. Crnogorski Telekom je pružao uslugu Univerzalnog servisa za koju je određen pomenutim rješenjem za 37 korisnika i Agenciji za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (u daljem tekstu Agencija) je dostavljao izvještaje u skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama („Sl. list CG“, br. 40/13, 56/13 i 2/17) (u daljem tekstu Zakon) i Pravilnikom o kriterijumima za ocjenu opravdanosti zahtjeva korisnika za pristup javnoj elektronskoj komunikacionoj mreži putem Univerzalnog servisa („Sl. list CG“, broj 56/13).

Uslugu Univerzalnog servisa za koju je imenovan Rješenjem Agencije Crnogorski Telekom obavezan je da pruža u skladu sa propisima koji regulišu pružanje Univerzalnog servisa u Crnoj Gori i Ponudom broj: 10-14117 od 27.07.2015. godine zavedenom kod Agencije 27.07.2015. godine, pod brojem 0402-3993/7, koju je Crnogorski Telekom podnio na Javnom konkursu za izbor operatora Univerzalnog servisa broj: 0402-3993/3. Crnogorski Telekom je sa pružanjem usluge Univerzalnog servisa počeo 25.01.2016. godine.

Članom 92 stav 1 Zakona je propisano da operator Univerzalnog servisa ima pravo na naknadu neto troškova za pružanje usluge Univerzalnog servisa, ako mu pružanje Univerzalnog servisa predstavlja neopravdano finansijsko opterećenje. Član 93 stav 2 Zakona propisuje da je operator Univerzalnog servisa dužan, da do kraja drugog kvartala tekuće godine, Agenciji dostavi izvještaj o pružanju usluga Univerzalnog servisa sa obračunom neto troška i računovodstvenom evidencijom, kao i podatke na osnovu kojih je izvršen obračun neto troška pružanja Univerzalnog servisa u predhodnoj godini.

U skladu sa navedenim odredbama Zakona, Crnogorski Telekom je Agenciji dostavio Zahtjev za naknadu neto troška za poslovnu 2018. godinu, br. 07-11260 od 28.06.2019. godine, zavedenim kod Agencije pod brojem 0102-4871/1 od 28.06.2019. godine, kojim je tražena naknada neto troška u ukupnom iznosu od 253.189,97 €. U prilogu zahtjeva dostavljeni su računi dobavljača i izvršilaca usluga za sve stavke iz zahtjeva. Računi se odnose na:

- pružanje usluga Univerzalnog servisa korisnicima koji se te usluge koristili od 2016. godine i u 2017. godini, na lokacijama Nudo, Gostilje, Trešnjevo, Medun, Meterizi, Ubli, Mosor, Prisoje i Lever Tara;
- obezbjeđivanje uslova za izgradnju novih lokacija Univerzalnog servisa za koje je Agencija

dala saglasnost da se relaizuju kao lokacije Univerzalnog servisa po opravdanim zahtjevima korisnika koji su te zahtjeve podnijeli ranijem operatoru Univerzalnog servisa Telenoru tj. lokacije Bliškovo i Barice u Opštini Bijelo Polje i

- obezbjeđivanje uslova za izgradnju novih lokacija Univerzalnog servisa za koje je Agencija dala saglasnost da se relaizuju kao lokacije Univerzalnog servisa po opravdanim zahtjevima korisnika koji su te zahtjeve podnijeli Crnogorskom Telekomu na lokacijama: MZ Bijeje Poljane, Prijestonica Cetinje, MZ Vinići, Opština Danilovgrad, MZ Čukovići Rijeka Crnojevića, Prijestonica Cetinje, MZ Fundina Glavni grad Podgorica i MZ Jelovica Opština Berane.

Od ukupnih troškova za sve lokacije od 324.432,53 € ukupni troškovi nastali u 2017. i 2018. godini za implementaciju lokacija na kojima je obezbijedjen priključak do kraja 2018. godine iznosili su 265.429,36 €.

U prilogu Zahtjeva za naknadu neto troška Crnogorski Telekom je dostavio dokaze (fakture, ugovore, i drugo) kojima potvrđuje sljedeće nastale troškove na lokacijama na kojima je priključak obezbijedjen do kraja 2018. godine.

	Dobavljač	Lokacija/usluga	Total EUR
1	Agencija za elektronske komunikacije	Nudo - Naknada za radio frekvencije	216,22
2	Telenor doo.	Nudo - utrošena električna energija i sanacija NN voda	3.093,46
Ukupno za lokaciju Nudo (1)			3.309,68
3	Agencija za elektronske komunikacije	Gostilje - Naknada za radio frekvencije	288,29
4	Telenor doo.	Gostilje - utrošena električna energija i zamjena split sistema	1.656,60
Ukupno za lokaciju Gostilje (2)			1.944,89
5	Agencija za elektronske komunikacije	Cuce -Trešnjevo - Naknada za radio frekvencije	216,22
6	Telenor doo.	Cuce-Trešnjevo - utrošena električna energija	1.183,02
Ukupno za lokaciju Cuce-Trešnjevo (3)			1.399,24
7	Agencija za elektronske komunikacije	Medun - Naknada za korišćenje dodijeljenih radio-frekvencija	216,22
8	Elektroprivreda Crne Gore	Medun - utrošena električna energija	854,18
Ukupno za lokaciju Medun (4)			1.070,40
9	Ericsson	RBS Barice	17.118,82
10	Panos	Antenski sitem Barice	3.651,00
11	Televex	RBS Barice čelična konstrukcija	17.863,95
12	Televex	RBS Barice građevinski radovi	26.598,64
13	Televex	RBS Barice elektro radovi	14.208,43
14	Televex	RBS Barice elektro radovi CEDIS	1.855,20
15	Huawei	MW	2.837,88
16	Ericsson Crna Gora	Montažni radovi	421,88
17	Agencija za elektronske komunikacije	Barice - Naknada za korišćenje dodijeljenih radio-frekvencija	1.153,15
18	Elektroprivreda Crne Gore	Barice - utrošena električna energija	510,99

Ukupno za lokaciju Barice (5)			86.219,94
19	Agencija za elektronske komunikacije	Lever tara - Naknada za korišćenje dodijeljenih radio-frekvencija	288,29
Ukupno za lokaciju Lever tara (6)			288,29
20	Ericsson	RBS Bijele Poljane	17.105,12
21	Panos	Antenski sitem Bijele Poljane	3.651,00
22	Televex	RBS Bijele Poljane čelična konstrukcija	19.345,30
23	Televex	RBS Bijele poljane građevinski radovi	18.202,82
24	Televex	RBS Bijele poljane elektro radovi	15.994,18
25	Huawei	MW	3.039,05
26	Ericsson Crna Gora	Montažni radovi	421,88
27	Uprava lokalnih prihoda Cetinje	Taksa-RBS Bijele Poljane	50,00
28	Crnogorski Elektrodistributivni Sistem	Cedis- Taksa za RBS Bijele Poljane	40,84
29	Agencija za elektronske komunikacije	Bijele Poljane - Naknada za korišćenje dodijeljenih radio-frekvencija	1.096,27
30	Elektroprivreda Crne Gore	Bijele Poljane - utrošena električna energija	966,02
Ukupno za lokaciju Bijele Poljane (7)			79.912,48
31	Ericsson Nikola Tesla d.d.	RBS Vinići	28.244,60
32	Panos Inženjering DOO	RBS Vinići - antene	2.866,59
33	Kodar Inženjering D.O.O.	RBS Vinići infr. radovi	44.325,00
34	Kodar Inženjering D.O.O.	RBS Vinići napajanje i zid	10.737,90
35	Kodar Inženjering D.O.O.	RBS Vinići - radovi na antenskom sistemu	649,00
36	Huawei	MW	4.385,53
37	Agencija za elektronske komunikacije	Vinići - Naknada za korišćenje dodijeljenih radio-frekvencija	75,82
Ukupno za lokaciju Vinići (8)			91.284,44
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8)			265.429,36

Crnogorski Telekom je u Zahtjevu za naknadu neto troška za 2018. godinu (za 37 korisnika koji su imali aktivan priključak tokom 2018. godine, a tokom godine su neki povremeno bili suspendovani a neki su i deaktivirani), istakao da je ostvario prihod od pružanja usluge Univerzalnog servisa u iznosu od 2.419,94 €. Prihodi od pružanja usluga Univerzalnog servisa u 2018. godini, se odnose na pozive US korisnika i usluga korišćenja interneta u iznosu od 2.208,08 €, prihode od poziva ostvarenih ka korisnicima Univerzalnog servisa u iznosu od 117,95 € kao i prihode od terminacije poziva prema korisnicima Univerzalnog servisa u iznosu od 93,91 €.

Vrsta prihoda	Total EUR
Prihodi od korisnika US	2.208,08
Prihodi od poziva ostvarenih ka brojevima US	117,95
Prihodi od terminacije poziva prema korisnicima US	93,91
UKUPNO	2.419,94

Agencija je od Crnogorskog Telekom tražila da se u Zahtjevu za naknadu neto troška Univerzalnog servisa za poslovnu 2018. godinu, uključe i prihodi od korisnika koji su ostvarili saobraćaj koristeći radio bazne stanice izgrađene za potrebe Univerzalnog servisa a nijesu korisnici Univerzalnog servisa, s obrazloženjem da se u međuvremenu broj lokacija značajno povećao i da te prihode treba uključiti u obračun neto troška.

Crnogorski Telekom je dopisom broj 07-13738 od 05.08.2019. godine, zavedenim kod ove Agencije pod brojem 0102-5777/1 od 06.08.2019. godine, dostavio tražene prihode za 2018. godinu u iznosu od 14.674,00 €, a koje je predstavio na sljedeći način:

- prihod od saobraćaja korisnika mobilne mreže koji je ostvaren posredstvom bazne stanice izgrađene za potrebe Univerzalnog servisa koja je za te korisnike dominantna bazna stanica;
- kod lokacija Univerzalnog servisa za koje je od strane Agencije odobren neto trošak samo za upgrade sa 2G na 3G za obračun prihoda uzeti su u obzir samo prihod od internet saobraćaja i
- kod lokacija za koje odobren trošak implementacije 2G+3G tehničkog rješenja, a implementirano je 2G+4G rješenje, napravljena je procjena koji bi prihodi od usluga posredstvom tih baznih stanica bili ostvareni da je bilo implementirano 2G+3G tehničko rješenje naročito kad je prihod od interneta u pitanju. Uzeta je u obzir distribuciju 4G i 3G saobraćaja na nivou mreže operatora Univerzalnog servisa Crnogorskog Telekom. Podjela između 4G i 3G internet saobraćaja je ~82% (4G): ~18% (3G), znači 3G saobraćaj je manji oko 4,5 puta).

Da bi se mogla izvršiti procjena troškova vezana za razlike u cijeni za primijenjeno tehničko rješenje 2G+4G i odobreno tehničko rješenje 2G+3G, Crnogorski Telekom je obezbijedio profakture dobavljača za odobreno tehničko rješenje. U narednoj tabeli su prikazane razlike u troškovima za ova tehnička rješenja za Barice je razlika 1.336,36 €, za Bijele Poljane je razlika 1.322,66 € i za Viniće je razlika 7.160,43 €, tako da je ukupna razlika u iznosu od 9.819,45 €, kako slijedi (1.336,36 + 1.322,66 + 7.160,43 = 9.819,45 €).

RBS	dobavljač	stvarni troškovi 2G+4G €	Procjena troškova 2G+3G € po profakturama	Razlika u eurima
RBS	dobavljač	2G + 4G	2G + 3G	razlika
RBS Barice	Ericsson Nikola Tesla d.d	17.118,82	17.091,87	-26,95
RBS Barice -antene	Panos Inženjering DOO	3.651,00	2.341,59	-1.309,41
		20.769,82	19.433,46	-1.336,36
RBS Bijele Poljane	Ericsson Nikola Tesla d.d	17.105,12	17.091,87	-13,25
RBS Bijele Poljane antene	Panos Inženjering DOO	3.651,00	2.341,59	-1.309,41
		20.756,12	19.433,46	-1.322,66
RBS Vinici	Ericsson Nikola Tesla d.d	28.244,60	22.755,14	- 5.489,46
RBS Vinici antene	Panos Inženjering DOO	2.866,59	1.195,62	- 1.670,97
		31.111,19	23.950,76	- 7.160,43

Prema članu 93 stav 4 Zakona Agencija provjerava i odobrava računovodstvene iskaze i podatke iz Zahtjeva za naknadu neto troška. Na osnovu ove odredbe Agencija je izvršila analizu dostavljenog Zahtjeva za naknadu neto troška za poslovnu 2018. godinu.

Imajući u obzir naprijed navedene troškove i prihode, kao i činjenicu da Agencija prilikom priznavanja neto troška za određenu godinu priznaje samo troškove aktiviranih lokacija znači onih na kojima je servis pružen do kraja godine za koju se zahtjev za priznavanje neto troška podnosi, te ukupan iznos prihoda koje je Crnogorski Telekom ostvario od pružanja usluga Univerzalnog servisa, kao i činjenicu da je Agencija Crnogorskom Telekomu odobrila tehničko rješenje koje podrazumijeva 2G+3G tehnologiju (Zapisnik broj 0402-9376/1 od 22.12.2017. godine sa sastanka u Agenciji), a ne 2G+4G tehnologiju koja je implementirana na novim lokacijama aktiviranim u 2018 godini, ukupni gore prikazani neto trošak za 2018. godinu, treba umanjiti za 9.819,45 € za koliko bi troškovi implementacije lokacija u MZ Bijele Poljane, Prijestonica Cetinje, MZ Barice, Opština Bijelo Polje i MZ Vinići, Opština Danilovgrad, bili niži da je primijenjena odobrena 2G+3G tehnologija. Znači ukupni neto trošak u iznosu od 265.430,01 €, treba umanjiti za ukupan prihod u iznosu od 2.419,94 € i razliku u primijenjenoj tehnologiji u iznosu od 9.819,45 €, čime se dolazi do odobrenog neto troška u ukupnom iznosu od 253.189,97 € kako slijedi $(265.429,36 - (2.419,94 + 9.819,45)) = 253.189,97$ €.

Prilikom obračuna neto troška u iznosu od 253.189,97 € Crnogorski Telekom nije uzeo u obzir:

- dosadašnje troškove implementacije tri odobrene US lokacije Fundina, Bliškovo i Čukovići koje nije uspio aktivirati u 2018. godini u iznosu od 71.241,91 € (troškovi su nastali u 2017. i 2018. godini) a koji će biti, pored ostalih troškova nastalih u 2019. godini, uključeni u zahtjev za odobravanje neto troška za 2019. godinu, ukoliko sve lokacije budu implementirane do kraja 2019. godine;
- troškove koji su posljedica regulatornih obaveza koje su nametnute operatoru na osnovu analize tržišta;
- troškove zaposlenih koji su interno bili angažovani na aktivnostima obezbjeđivanja servisa korisnicima Univerzalnog servisa, poslovima redovnog održavanja, mjerenja signala na lokacijama na kojima je bilo potrebno provjeriti novo signala sa postojeće infrastrukture ili preduzeti druge aktivnosti na određivanju mikro lokacije (Fundina, Bijele Poljane, Vinići, Čukovići) i dr.;
- troškove obezbjeđivanja terminalnih-korisničkih uredjaja (telefona za korisnike);
- troškove koji su posljedica zadovoljavanja obaveza nacionalne bezbjednosti i odbrane Države;
- troškove pružanja elektronskih komunikacionih usluga koje nijesu iz opsega usluga Univerzalnog servisa;
- troškove kompenzacije i povraćaja kranjim korisnicima nastali zbog neadekvatnog kvaliteta pružene usluge iz opsega usluga Univerzalnog servisa;
- troškove modernizacije mreže koji nijesu bili namijenjeni poboljšanju ili ispunjavanju obaveze pružanja Univerzalnog servisa propisanog kvaliteta i
- troškove raščlanjavanja računa i selektivne blokade odlaznih poziva.

U skladu sa odredbom člana 93 Zakona o elektronskim komunikacijama Crnogorski Telekom kao operator Univerzalnog servisa vodi odvojeno računovodstvo za predmetnu oblast na način što su u računovodstvenom sistemu Crnogorskog Telekoma definisana konta prihoda i troškova za Univerzalni servis, na kojima se knjiže samo iznosi vezani za Univerzalni servis. Takodje, vezano za CAPEX (kapitalna ulaganja) u sistemu postoji posebna linija budžeta (takozvani WBS element)

na kojem se knjiže samo investicije vezane za Univerzalni servis.

Pravilnikom o kriterijumima za ocjenu opravdanosti zahtjeva korisnika za pristup javnoj elektronskoj komunikacionoj mreži putem Univerzalnog servisa član 3 stav 1 propisano je: „Operator Univerzalnog servisa dužan je da realizuje svaki opravdani zahtjev za pristup javnoj elektronskoj komunikacionoj mreži i javno dostupnim elektronskim komunikacionim uslugama na fiksnoj lokaciji putem Univerzalnog servisa“, pa Agencija zahtjeva od Crnogorskog Telekom da u što kraćem roku realizuje priključke Univerzalnog servisa na osnovu opravdanih zahtjeva u skladu sa dogovorenim Procedurom za realizaciju priključaka putem Univerzalnog servisa.

Crnogorski Telekom je u Ponudi na Javnom konkursu za izbor operatora Univerzalnog servisa poglavlje 4. Procjena troškova pružanja usluge Univerzalnog servisa za narednih pet godina naveo trošak od 15.000,00 € za 2018. godinu, i to trošak od 12.000,00 € za odžavanje i trošak od 3.000,00 € za zakup. Crnogorski Telekom je na osnovu dostavljenih računa u Zahtjevu za naknadu neto troška tražio iznos od 253.189,97 €, koji uključuje sve aktivnosti koje se preduzimaju da bi se ispunili opravdani zahtjevi korisnika za pristup javnoj elektronskoj komunikacionoj mreži i javno dostupnim elektronskim komunikacionim uslugama na fiksnoj lokaciji. Traženi neto trošak značajno prevazilazi planirani neto trošak predviđen ponudom. Crnogorski Telekom prilikom davanja ponude nije mogao pretpostaviti gdje će sve biti podnešeni opravdani zahtjevi za priključak putem Univerzalnog servisa, tako da je prikazano realno stanje. Činjenica je da Crnogorski Telekom nije tražio neto trošak za nerealizovane lokacije.

Na osnovu broja korisnika Univerzalnog servisa i analize ostvarenih troškova i prihoda Crnogorskog Telekom može se zaključiti da je Crnogorski Telekom u poslovnoj 2018. godini ostvario nizak prihod od pružanja usluga Univerzalnog servisa i da nema potrebe za određivanjem profitabilnih i neprofitabilnih korisnika Univerzalnog servisa u skladu sa članom 3 stav 6 Pravilnika o metodologiji obračuna neto troška pružanja usluga Univerzalnog servisa („Sl. list CG“, br. 12/14). Imajući u vidu da je Crnogorski Telekom imao 37 korisnika Univerzalnog servisa, smatramo da Crnogorski Telekom nije ostvario nematerijalne koristi odnosno da nije došlo do veće prepoznatljivosti (brenda), prisutnosti na teritoriji države kao ni marketinške prednosti zbog pristupa širokoj bazi telefonskih pretplatnika, iz razloga što je broj korisnika Univerzalnog servisa izuzetno mali u odnosu na ukupan broj korisnika mreže Crnogorskog Telekom, jer je po Godišnjem izvještaju Agencije za 2018. godinu Crnogorski Telekom imao 113.670 korisnika u fiksnoj mreži i 369.400 korisnika mobilne mreže (prepaid i postpaid).

Članom 94 stav 3 Zakona je propisano da ukoliko Agencija, na osnovu neto troška, utvrdi da pružanje usluge predstavlja neopravdano finasijsko opterećenje za operatora Univerzalnog servisa, rješenjem će utvrditi visinu naknade za pokriće neto troška za pružanje usluge Univerzalnog servisa, koja ne smije biti veća od visine neto troška. Agencija je analizom dostavljenog Zahtjeva za naknadu neto troška utvrdila da pružanje usluge Univerzalnog servisa za Crnogorski Telekom predstavlja neopravdano finasijsko opterećenje i zaključila da troškovi koje je Crnogorski Telekom tražio u Zahtjevu za naknadu neto troška opravdan i kao takve ih je odobrila u traženom iznosu od 253.189,97 €, kako je istaknuto u tački 1 dispozitiva rješenja, jer se ovi troškovi odnose na ono što je Crnogorski Telekom realizovao kroz realizaciju novih priključaka, održavanje priključaka na postojećim lokacijama, odnosno pružanja usluga Univerzalnog servisa.

Naime Crnogorski Telekom je pružajući usluge za 37 korisnika Univerzalnog servisa u 2018. godini imao neto trošak u iznosu od 265.429,36 € i to za lokaciju Nudo 3.309,68 €, za lokaciju Gostilje 1.944,89 €, za lokaciju Trešnjevo 1.399,24 €, za lokaciju Medun 1.070,40 €, za lokaciju Lever Tara 288,29 €, za lokaciju u MZ Barice 86.219,94 €, za lokaciju u MZ Bijele Poljane 79.912,48 € i za lokaciju u MZ Vinići 91.284,44 €. Kada od neto troška u iznosu od 265.429,36 € odbijemo prihode u iznosu od 2.419,94 € i dio neto troška koji se odnosi na razlike u cijeni za primijenjeno tehničko

rješenje 2G+4G i odobreno tehničko rješenje 2G+3G u iznosu od 9.819,45 €, dobijamo odobreni neto trošak u iznosu od 253.189,97 €, kako slijedi $((265.429,36 - (2.419,94 + 9.819,45)) = 253.189,97$ €. Agencija smatra da pružanje usluge Univerzalnog servisa za Crnogorski Telekom u navedenom iznosu predstavlja neopravdano finasijsko opterećenje te iz tog razloga je odlučeno kao u tački 1 dispozitiva.

Crnogorski Telekom nije realizovao priključke na lokacijama u MZ Fundina, Glavni grad Podgorica i MZ Bliškovo, Opština Bijelo Polje iako je imao troškove vezano za realizaciju priključaka na ovim lokacijama. Agencija je Crnogorskom Telekomu dala saglasnost za izgradnju radio baznih stanica na ovim lokacijama nakon što je sprovedena Procedura za realizaciju opravdanih zahtjeva za priključak Univerzalnog servisa (koja je usaglašena između svih operatora koji učestvuju u naknadi neto troška operatoru Univerzalnog servisa u skladu sa Zakonom). Takođe je dogovoreno sa ostalim operatorima koji učestvuju u naknadi neto troška operatoru Univerzalnog servisa da će naknada neto troška Crnogorskom Telekomu biti za realizaciju priključaka putem 2G+3G tehnologije, a Crnogorski Telekom može realizaciju priključaka odraditi i pomoću drugih tehnologija (npr. 2G+4G). Crnogorskom Telekomu će, u narednom periodu, na osnovu zahtjeva za naknadu neto troška biti priznati svi opravdani troškovi kada budu realizovani priključci Univerzalnog servisa na ovim lokacijama.

Članom 95 Zakona je predviđeno da se naknade neto troškova Univerzalnog servisa obezbjeđuju iz doprinosa koji plaćaju operatori čiji je udio u ukupnom godišnjem prihodu u oblasti elektronskih komunikacija veći od 2%, kao i da visinu doprinosa i način plaćanja za pojedinog operatora određuje Agencija, proporcionalno udjelu njegovog prihoda od pružanja javnih elektronskih komunikacionih usluga u ukupnom godišnjem prihodu u oblasti elektronskih komunikacija i da operatori svoj doprinos plaćaju neposredno pružaocu Univerzalnog servisa, u visini i rokovima koje rješenjem odredi Agencija.

Ukupan prihod koji je u Crnoj Gori ostvaren u 2018. godini po osnovu pružanja javnih elektronskih komunikacionih usluga i davanja na korišćenje elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme je 234.810.638,25 €. Operatori elektronskih komunikacija koji imaju najveće učešće u ukupnom prihodu sektora elektronskih komunikacija su: Crnogorski Telekom je ostvario prihod u iznosu od 80.233.549,00 € i ima procentualno učešće u ukupnom prihodu u iznosu od 34,169469 %, Telenor je ostvario prihod u iznosu od 59.694.490,00 € i ima procentualno učešće u ukupnom prihodu u iznosu od 25,422396 %, Mtel je ostvario prihod od 71.048.522,00 € i ima procentualno učešće u ukupnom prihodu u iznosu od 30,257808 %, Telemach je ostvario prihod od 13.593.916,56 €, i ima procentualno učešće u ukupnom prihodu u iznosu od 5,789310 % i Radio difuzni centar je ostvario prihod od 4.151.681,91 € i ima procentualno učešće u ukupnom prihodu u iznosu od 1,768098 %.

Udio veći od 2% u ukupnom godišnjem prihodu sektora elektronskih komunikacija imaju operatori Crnogorski Telekom, Telenor, Mtel i Telemach pa su ovi operatori na osnovu člana 95 Zakona obveznici naknade za pokriće neto troška Univerzalnog servisa. Zbir njihovih prihoda po osnovu pružanja javnih elektronskih komunikacionih usluga i davanja na korišćenje elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme ostvaren u 2018. godini je 224.570.477,56 €, pri čemu je procentualno učešće ovih operatora u navedenom zbiru prihoda: 35,727559 % Crnogorski Telekom, 26,581628 % Telenor, 31,637517 % Mtel i Telemach 6,053296 %. Iznosi naknade za pokriće neto troška Univerzalnog servisa za pružanje Univerzalnog servisa za pristup javnoj elektronskoj komunikacionoj mreži i javno dostupnim elektronskim komunikacionim uslugama na fiksnoj lokaciji uz posebne mjere i povoljnosti za lica sa invaliditetom i socijalno ugrožena lica za 2018. godinu za pojedine obveznike se dobijaju tako što se odobrena naknada za pokriće neto troška za 2018. godinu, u iznosu od 253.189,97 €, pomnoži sa procentualnim učešćem prihoda pojedinog obveznika u zbiru prihoda koji su ostvarili

Crnogorski Telekom, Telenor, Mtel i Telemach kako je to urađeno u tački 3 dispozitiva ovog rješenja, na primjer za Crnogorski Telekom $253.189,97 \text{ €} \times 35,727559 \% = 90.458,59 \text{ €}$.

Imajući u vidu da lokacije izgrađene isključivo za potrebe pružanja Univerzalnog servisa ustvari finansiraju svi operatori koji su obeveznici plaćanja naknade neto troška, Agencija je Crnogorskom Telekomu odredila da je dužan da bez naknade omogući ostalim operatorima korišćenje elektronske komunikacione infrastrukture koja je izgrađena za potrebe Univerzalnog servisa. Crnogorski Telekom je na zahtjev Agencije, a vezano za zajedničko korišćenje izgrađene infrastruktura za potrebe Univerzalnog servisa, dopisom br. 04-15417 od 03.08.2017. godine obavijestio Agenciju, Telenor i Mtel da na sve lokacije koje su izgrađene i biće ubuduće izgrađene za potrebe Univerzalnog servisa mogu postaviti svoju opremu bez ikakve naknade.

Agencija je poslala predlog Rješenja za naknadu neto troška za poslovnu 2018. godinu, Crnogorskom Telekomu kao operatoru Univerzalnog servisa za pristup javnoj elektronskoj komunikacionoj mreži i javno dostupnim elektronskim komunikacionim uslugama na fiksnoj lokaciji uz posebne mjere i povoljnosti za lica sa invaliditetom i socijalno ugrožena lica uz propratni akt zaveden pod br. 0402-4871/3 od 20.09.2019. godine, kao i operatorima elektronskih komunikacija koji učestvuju u naknadi neto troška Univerzalnog servisa Telenoru, Mtelu i Telemachu na davanje komentara, primjedbi, mišljenja i sugestije u skladu sa članom 112 Zakona o upravnom postupku, do 02.10.2019. godine.

Crnogorski Telekom je dopisom broj 07-17488 od 02.10.2019. godine, zavedenim kod ove Agencije pod brojem 0102-6673/1 od 02.10.2019. godine, dostavio Agenciji komentare na predlog Rješenja u kojima ističe da Pravilnikom o metodologiji obračuna neto troška pružanja usluga Univerzalnog servisa nijesu bili u obavezi da prijave i prihodi od korisnika koji su ostvarili saobraćaj koristeći radio bazne stanice izgrađene za potrebe Univerzalnog servisa a nijesu korisnici Univerzalnog servisa u iznosu od 14.674,00 €. Naime, ističu da je predmetnim Pravilnikom član 3 stav 3 propisano: „Neto troškovi pružanja pojedinih usluga Univerzalnog servisa se obračunavaju na način da se ukupni troškovi pružanja usluge Univerzalnog servisa umanje za iznos prihoda, materijalnih i nematerijalnih koristi, stečenih od pružanja usluge Univerzalnog servisa.“ Takođe u predmetnom Pravilniku član 2 stav 1 tačka 2 propisuje: „Materijalne koristi pružanja Univerzalnog servisa su mjerljive koristi koje operator Univerzalnog servisa dobija pružanjem tih usluga kroz direktne i indirektno prihode. Direktni prihodi su prihodi koje operator Univerzalnog servisa direktno fakturiše korisniku Univerzalnog servisa za usluge koje mu pruža. Indirektni prihodi su prihodi ostvareni kroz pozive profitabilnih korisnika ka neprofitabilnim korisnicima Univerzalnog servisa i prihodi od ovih poziva su prihodi operatora Univerzalnog servisa na račun poziva ka neprofitabilnim korisnicima.“

Kako je evidentno da u obračunu prihoda operatora Univerzalnog servisa shodno Pravilniku o metodologiji obračuna neto troška pružanja usluga Univerzalnog servisa nijesu uključeni prihodi od korisnika koji su ostvarili saobraćaj koristeći radio bazne stanice izgrađene za potrebe Univerzalnog servisa a nijesu korisnici Univerzalnog servisa u iznosu od 14.674,00 €, Agencija je uvažila komentar Crnogorskog Telekoma i donijela Rješenje kako je odlučeno kao u tački 1 dispozitiva.

Telenor je dopisom broj 02-4572 od 02.10.2019. godine, zavedenim kod ove Agencije pod brojem 0102-4871/4 od 02.10.2019. godine, dostavio Agenciji komentare na predlog Rješenja u kojima ističe, da je ukupan iznos za naknadu neto trošak jako visok imajući u vidu broj krajnjih korisnika koji koriste ovaj servis i da bi bilo svrsishodnije da se definišu pravila na način da operatori elektronskih komunikacija preusmjere novac u pružanju predmetnih usluga u područjima koja će obezbijediti usluge za veći broj korisnika i time postići svrhu Univerzalnog servisa na efikasniji način.

Telemah je dopisom broj 1844 od 02.10.2019. godine, zavedenim kod ove Agencije pod brojem 0102-4871/5 od 02.10.2019. godine, dostavio Agenciji komentare na predlog Rješenja u kojima ističe da su troškovi za Telemah previsoki, kao i da je nejasna metoda obračuna prihoda Crnogorskog Telekomu od korisnika koji su ostvarili saobraćaj koristeći radio bazne stanice izgrađene za potrebe Univerzalnog servisa a nijesu korisnici Univerzalnog servisa u iznosu od 14.674,00 €, a posebno ako se ima u vidu da ni Zahtjev za pokriće neto troška ne sadrži ovaj podatak.

Mtel nije imao komentare na predmetni predlog Rješenja što znači da su saglasni sa istim.

Razmatrajući komentare operatora u javnom konsultativnom procesu na predlog Rješenja br. 0402-4871/2 Agencija je donijela konačno Rješenje kako stoji u dispozitivu, a kojim je priznat neto trošak u traženom iznosu od 253.189,97 €.

Agencija će, u narednom periodu, na osnovu zahtjeva za naknadu neto troška priznavati sve opravdane troškove izgradnje radio baznih stanica realizovanih u cilju pružanja usluga Univerzalnog servisa.

Članom 95 Zakona je predviđeno da operatori koji su obveznici plaćanja naknade neto troška Univerzalnog servisa doprinos plaćaju neposredno pružaocu Univerzalnog servisa u visini i rokovima koje rješenjem odredi Agencija.

Na osnovu navedenog odlučeno je kao u dispozitivu rješenja.

UPUTSTVO O PRAVNOM SREDSTVU: Protiv ovog rješenja žalba nije dopuštena već se u roku od 20 dana od dana njegovog prijema može pokrenuti upravni spor kod Upravnog suda Crne Gore.

Predsjednik Savjeta

Branko Kovijanić

